

การสร้างความร่วมมือเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรมด้วยหลักพุทธธรรม
Cooperation on Crime Prevention and
Suppression with Buddha Dharma

ธีร์รัฐ ทิพย์พนนท์

Police Colonel Teerudd Tipnoppanon

ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรพล

Superintendent Phon Police Station

E - mail : Teerudd1834@gmail.com

บทคัดย่อ

ความร่วมมือมีได้ทั้งความร่วมมือระหว่างรัฐ ความร่วมมือระหว่างองค์กร และความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ด้านความร่วมมือระหว่างรัฐเป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล โดยความร่วมมือในลักษณะนี้จะเป็นแบบทวิภาคี มีแนวปฏิบัติการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ คือ การชี้ให้สมาชิกเห็นประโยชน์ร่วมกัน การผูกมิตรไมตรีต่อกัน การให้คำแนะนำ การสื่อสารที่ดี และการเพิ่มความใกล้ชิด เพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้น เพราะการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในกลยุทธ์ด้านความปลอดภัย และความปลอดภัยสาธารณะในหลายประเทศ สาเหตุของอาชญากรรมเรียกว่าปัจจัยความเสี่ยง มีผลกระทบต่อสภาพสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและชุมชน ครอบครัวของประชาชนในประเทศ จึงต้องเน้นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมด้วยเรื่องของความร่วมมือของทุกภาคส่วน และในหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือที่สำคัญ คือ สังคหัตถุ ซึ่งเป็นหลักคุณธรรมในทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การพูดจาไพเราะ การบำเพ็ญประโยชน์ การทำตัวให้เป็นเกลอ อันเป็นเครื่องหวังเหนี่ยวให้เกิดความร่วมมือกันได้ในเบื้องต้น ที่จะสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นกับทุกภาคส่วนได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : การสร้างความร่วมมือ, การป้องกันและปราบปราม, หลักพุทธธรรม

Abstract

Cooperation has a State to State cooperation, Organization to Organization cooperation and the various sectors cooperation. State to State Cooperation is a collaboration happens for a reason. This cooperating is bilateral. A practice partnerships between states is Members pointed to the mutual benefit, friendly, advising, good communication and increasing intimacy to prevent potential crime. The prevention and suppression of crime is an important element in the security strategy and public safety in several countries. The causes of crime are called risk factors, have an impact on society, economy, environment in local and communities. So theirs' need to focus on preventing and suppressing with the cooperation of all sectors. The Buddha Dharma about creating a partnership is Sangahavatthu object which is virtue in Buddhism, essentially consists of the leniency, Eloquence, community benefits and friendly. That can hold up the primary cooperation to build cooperation to take place with all sectors as well.

Keyword : Cooperation, Crime Prevention and Suppression, Buddha Dharma

บทนำ

การสร้างความร่วมมือ เป็นกระบวนการกระตุ้นให้องค์กรปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถทำให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยศักยภาพขององค์กร โดยเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่มีกิจกรรมร่วมกันหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง เป็นการร่วมทำงานกับคนอื่นเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงาน โดยความร่วมมือเป็นการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน เป็นการช่วยเหลือบุคคลอื่น หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางสร้างเสริม เป็นการกระทำที่เห็นพ้องต้องกัน เป็นการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งหลายภาคส่วนมีความพยายามจะบูรณาการร่วมกัน สำหรับแนวทางการป้องกันอาชญากรรม มีหลักฐานชัดเจนว่า กลยุทธ์ในการป้องกันอาชญากรรมที่วางแผนไว้อย่างดี ไม่เพียงแต่ป้องกันอาชญากรรมและการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความปลอดภัยของชุมชน และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ ซึ่งการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ จะช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย จึงได้ประยุกต์หลัก “สังคหวัตถุ” เข้ากับหลักการบริหารซึ่งท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวว่า การบริหารคนนี้ยังมีสิ่งลึกลับอีกอย่างหนึ่ง คือ เครื่องยึด

เหนียวน้ำใจ เราไว้ใจเขา เรารักเขา เราหวังดีต่อเขา อย่างนี้เป็นเครื่องยึดเหนียวน้ำใจ เช่น “สังคหวัตถุ” การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การพุดจาไพเราะ การบำเพ็ญประโยชน์ การทำตัวให้เป็นเกลอ หรือเป็นเพื่อนมากกว่าที่จะเป็นนาย หรือเรียกว่าความมั่งงามในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อันเป็นเครื่องยึดเหนียวให้เกิดความร่วมมือกันได้

การสร้างความร่วมมือ

ความร่วมมือ มีความหมายตรงกับรากศัพท์ คือ การร่วมแรง (Co-labour) ร่วมพยายามและร่วมเป็นเจ้าของผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น โดยความร่วมมือเกิดขึ้นเมื่อบุคคลจากต่างหน่วยงาน ได้ร่วมกันดำเนินการบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งต้องใช้ความพยายาม ใช้ทรัพยากร และการตัดสินใจร่วมกันรวมถึงร่วมเป็นเจ้าของผลผลิต (Linden, R..2003:9) ความร่วมมือมีได้ทั้งความร่วมมือระหว่างรัฐ ความร่วมมือระหว่างองค์กร และความร่วมมือระหว่างภาคส่วน ด้านความร่วมมือระหว่างรัฐ เป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล โดยความร่วมมือระหว่างรัฐมีเหตุผลดังนี้ รัฐต้องการแก้ไขปัญหาหรือ ภัยคุกคามร่วมกัน (Common Threats or Problem) กล่าวคือ ในบางกิจกรรมที่เป็นปัญหาของรัฐ รัฐนั้นๆ จะไม่สามารถจัดการปัญหาเพียงรัฐเดียวได้ เพราะปัญหาหรือภัยคุกคามในบางกรณีจำเป็นต้องหาวิธีแก้ไขหรือหาทางออกของปัญหาร่วมกัน จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ นั้นได้ โดยความร่วมมือในลักษณะนี้จะเป็นแบบทวิภาคี เช่น การแก้ปัญหามลพิษร่วมกัน การแก้ปัญหภาวะโลกร้อนร่วมกัน การต่อต้านกลุ่มก่อการร้ายร่วมกัน การปราบปรามยาเสพติดร่วมกัน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน เป็นต้น (Holsti, K.J..1995 : 362-363)

ทั้งนี้ กระบวนการของความร่วมมือ (Collaboration processes) คือ กระบวนการที่ผู้เล่น (Actor) มาปฏิสัมพันธ์กัน มีการเจรจาต่อรองแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ มีการสร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน และกำหนดโครงสร้างการบริหาร มีความสัมพันธ์และวิถีทางในการปฏิบัติหรือตัดสินใจร่วมกัน รวมถึงเป็นกระบวนการในการแบ่งปันบรรทัดฐานในการดำเนินงาน และการแบ่งปันผลประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันของแต่ละฝ่าย (Tomson, A.M. and Perry, J.L. 2006 : 23.) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงสร้าง หน้าที่ กฎเกณฑ์ การปฏิบัติงานร่วมกันโดยผู้ที่เข้าร่วมในกิจกรรม มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ และแต่ละฝ่ายยอมรับในการมีผู้นำร่วมกันโดยเป็นความร่วมมือที่หวังผลในระยะยาว และมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติงาน และการประเมินผล มีการยอมรับความเสี่ยง และผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยความร่วมมือจะเกิดจากความร่วมมือของทุกๆ ฝ่ายในการดำเนิน

กิจกรรม โดยสิ่งสำคัญก็คือ มีการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล การร่วมมือกันแก้ปัญหา และการตัดสินใจร่วมกัน (Wood, Donna J. and Barbara Gray. 1991 : 139-62) โดยเน้นความสำคัญว่า ทุกฝ่ายจะให้การช่วยเหลือกันเพื่อให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน และสามารถทำให้ทีมคงอยู่ได้เพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน (Robbins, H., Finley. 1998 : 37)

องค์ประกอบของความร่วมมือ ประกอบด้วย 1) ความร่วมมือสามารถเกิดขึ้นได้ในคนที่มีความเห็นแก่ตัว (egoists) 2) ความร่วมมือสามารถนำเสนอเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ดีที่สุดได้ 3) ความร่วมมือสามารถนำเสนอการปรับเปลี่ยนการทำงาน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือมากขึ้น (Axelrod, Robert.2000 : 130-151.) สำหรับตัวบ่งชี้ของความร่วมมือ ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การแบ่งปัน (Sharing) และ 3) การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (Goal Achieving Activities) (Graham, J. & Wright, J. A. 1999 :11)

สำหรับแนวปฏิบัติการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ มีแนวทาง 5 ประการ ดังนี้ 1) การชี้ให้สมาชิกเห็นประโยชน์ร่วมกัน โดยทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีความรู้สึกต่องานตรงกัน ด้วยการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง และทำความเข้าใจถึงผลงานที่จะเป็นประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งการชักจูงให้สมาชิกเห็นประโยชน์ของส่วนรวม อาจจะใช้ไม่ได้ในบางกรณี จึงต้องชี้ให้เห็นประโยชน์ทางอ้อมที่ผู้เกี่ยวข้องในการประสานงานจะได้รับด้วย 2) การผูกมิตรไมตรีต่อกัน ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ และเน้นย้ำถึงความสำเร็จร่วมกัน 3) การให้คำแนะนำ จะทำให้ผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกันมีความสามารถทัดเทียมกันโดยการพิจารณาความสามารถของผู้ร่วมปฏิบัติในการประสานงาน ทั้งด้านความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถเฉพาะด้าน หรือความถนัดในงาน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความสามารถในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เพื่อให้ทำงานไปด้วยกันได้ 4) การสื่อสารที่ดี โดยมีประสบการณ์ร่วมกันหรือการสร้างสภาวะที่คล้ายคลึงกัน ด้วยการร่วมกันคิด และวางแผนการปฏิบัติร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้น 5) การเพิ่มความใกล้ชิด มีการพบปะหรืออยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ เพราะความใกล้ชิดมีส่วนช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและถ่ายทอดความรู้สึกถึงกันและกัน ยิ่งใกล้ชิดกันมากเท่าใดก็จะเกิดความคุ้นเคยและเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้หากมีความหวังดีต่อกัน มีเจตนาที่บริสุทธิ์ และมีความจริงใจต่อกัน ก็จะทำให้เพิ่มความเชื่อถือและความไว้วางใจกันมากยิ่งขึ้น (Holsti, K.J.:362-363.)

สรุปได้ว่า ความร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีกิจกรรมร่วมกัน มีความร่วม
แรง ร่วมพยายาม และร่วมเป็นเจ้าของ เป็นการช่วยเหลือบุคคลอื่น หรือช่วยเหลือซึ่งกัน และ
กันในทางสร้างเสริม และเป็นการกระทำที่เห็นพ้องต้องกัน ยอมรับการกระทำของบุคคลอื่น
เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน ความร่วมมือมีได้ทั้งความร่วมมือระหว่างรัฐ ระหว่างองค์กร
และระหว่างภาคส่วน โดยมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือ การวางแผน (Planning) การแบ่งปัน
(Sharing) และการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (Goal Achieving Activities)

การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

การป้องกันอาชญากรรม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในกลยุทธ์ด้านความปลอดภัย
และความปลอดภัยสาธารณะในหลายประเทศ แนวความคิดในการป้องกันอาชญากรรม มี
พื้นฐานมาจากความคิดที่ว่าอาชญากรรมและการตกเป็นเหยื่อถูกผลักดันจากสาเหตุหลาย
ประการหรือปัจจัยพื้นฐานที่เป็นผลมาจากปัจจัยและสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งมีอิทธิพล
ต่อชีวิตของบุคคลและครอบครัว จากการศึกษาที่เขาเติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น
สถานการณ์ และโอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการตกเป็นเหยื่อและการกระทำผิด (United Nation
Office on Drugs and Crime (UNODC). 2010 : 9-10) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม
ประเภทต่างๆ สามารถนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์และโปรแกรมป้องกันหรือลดอุบัติการณ์ของ
การก่ออาชญากรรม ซึ่งปัจจัยพื้นฐานหรือสาเหตุของอาชญากรรม มักเรียกว่าปัจจัยความ
เสี่ยง (risk factors) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลง และแนวโน้มที่มีผลกระทบต่อสภาพสังคม
เศรษฐกิจของภูมิภาคและประเทศ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อแต่ละประเทศและสภาพแวดล้อม
ในท้องถิ่นและชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวและผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และผู้ที่มีผลต่อ
บุคคล (United Nation Office on Drugs and Crime (UNODC). 2010 :10)

ทั้งนี้ หลักการพื้นฐานในการป้องกันอาชญากรรม มีดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำของ
รัฐบาล (Government leadership) ผู้นำในทุกระดับจะต้องมีกรอบแนวทางในการป้องกัน
อาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การพัฒนาและการรวมตัวทางเศรษฐกิจและสังคม
(Socio-economic development and inclusion) หมายถึง ความจำเป็นที่จะต้องรวม
การป้องกันอาชญากรรมเข้ากับนโยบายทางสังคมและเศรษฐกิจ และมุ่งเน้นการบูรณาการ
ทางสังคมของชุมชน โดยเฉพาะในชุมชนที่มีความเสี่ยงเด็ก ครอบครัว และเยาวชน 3)
ความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วน (Cooperation and partnerships) ความร่วมมือและ
ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างหน่วยงานรัฐบาล หน่วยงานภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ
ภาคเอกชน และประชาชน ซึ่งทุกภาคส่วนต้องได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของ

อาชญากรรม และทักษะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว 4) การพัฒนาอย่างยั่งยืนและความพร้อมรับผิด (Sustainability and accountability) จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อกำหนดความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน มีทรัพยากรอย่างเพียงพอ มีการประเมินผล และการบรรลุผลตามแผนที่กำหนด 5) ฐานความรู้ (Knowledge base) กลยุทธ์และแผนงานต้องอยู่บนรากฐานของความรู้ที่ครอบคลุมทุกสาขาวิชา รวมถึงสาเหตุปัญหาอาชญากรรม และแนวทางแก้ไขปัญหา 6) สิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรม และวัฒนธรรมแห่งความชอบธรรม (Human rights/rule of law/culture of lawfulness) ซึ่งเป็นที่ยอมรับในตราสารระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศสมาชิกเป็นภาคีต้องได้รับความเคารพในทุกด้านในการป้องกันอาชญากรรม 7) การพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Interdependency) หมายถึง ความจำเป็นในการวิเคราะห์กลยุทธ์ของการป้องกันอาชญากรรมแห่งชาติ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาความผิดทางอาญากับอาชญากรรมระหว่างประเทศ 8) หลักการความแตกต่าง (The principle of differentiation) หลักการความแตกต่างของกลยุทธ์การป้องกันอาชญากรรม ต้องคำนึงถึงความต้องการที่แตกต่างกันของบุรุษและสตรี และพิจารณาความต้องการพิเศษของสมาชิกในชุมชนที่มีความเสี่ยงจากอาชญากรรม

นอกจากนี้ ในการป้องกันอาชญากรรม United Nation Office on Drugs and Crime (UNODC) เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญโดยเป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค ให้ความช่วยเหลือด้านการส่งเสริมความรู้ที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นและสถิติอาชญากรรม ให้บริการปรึกษาด้านการพัฒนาและการใช้แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคและระดับประเทศ สนับสนุนโครงการและโครงการที่เฉพาะเจาะจงเฉพาะสาขาโดยมุ่งเน้นเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่มีความเสี่ยงและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ เป็นต้น (United Nation Office on Drugs and Crime (UNODC). 2017 : 12)

หลักพุทธธรรมที่นำไปสู่ความร่วมมือ

หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือที่สำคัญ คือ “สังคหวัตถุ” ซึ่งเป็นหลักคุณธรรมในศาสนาพุทธ โดยเป็นภาษาบาลีแยกออกเป็น 2 ศัพท์ คือ สังคห 1 และวัตถุ 1 “สังคห” แปลเป็นภาษาไทยว่า สงเคราะห์ มีความหมายว่า ช่วยเหลือ อุดหนุน ส่วน “วัตถุ” ในที่นี้ หมายความว่า เรื่อง รวมทั้ง 2 ศัพท์ มีความหมายว่า “เรื่องความช่วยเหลือ” จะช่วยเหลือกันด้วยวิธีอย่างไรบ้าง ท่านได้วางไว้เป็น 4 อย่าง (ที.ปา. (ไทย), 11/140/167.) สังคหวัตถุ มีที่มาตามพระไตรปิฎก โดยได้กล่าวถึงไว้ในพระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาตรสังคหวัตถุสูตร และพระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค สิงคาลกสูตร ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) 4 ประการนี้ คือ 1) ทาน (การให้) 2) เพยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) 3) อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) และ 4) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ 4 ประการนี้แล ทาน เพยยวัชชะ อตถจริยาในโลกนี้ และ สมานัตตตาในธรรมนั้นๆ ตามสมควร สังคหวัตถุธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิ่มสลักที่ยึดคุมรถซึ่งแล่นไปได้ฉะนั้น ถ้าไม่พืงมีธรรมเหล่านี้ มารดาหรือบิดาก็ไม่พืงได้การนับถือหรือการบูชาเพราะบุตรเป็นเหตุ แต่เพราะบัณฑิตเล็งเห็นความสำคัญของสังคหวัตถุธรรมเหล่านี้ ฉะนั้นบัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความเป็นใหญ่ และเป็นผู้นำสรรเสริญ (อง. จตุกก. (ไทย), 21/32/50-51, ที.ปา. (ไทย), 11/273/218.) กล่าวคือ เป็นเครื่องสงเคราะห์และยึดเหนี่ยวน้ำใจซึ่งกันและกัน ซึ่งประกอบด้วย

1. ทาน คือ ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สิน สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ และศิลปวิทยา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต).2540 : 25) ซึ่งพระพุทธเจ้ามุ่งที่ธรรมทาน มากกว่า อมิสทาน โดยธรรมทานเป็นให้การช่วยเหลือแนะนำ ในสิ่งที่ผู้มีประโยชน์ ซึ่งช่องทางให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยตนเอง (พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). 2525 : 395) โดยการแบ่งปันวัตถุสิ่งของ รวมถึงอุปกรณ์ในการทำงานหรือเอกสารที่ใช้ในการทำงาน เช่น หากเพื่อนร่วมงานขาดเหลืออุปกรณ์สิ่งของ ก็นำมาแบ่งปันกันใช้ ซึ่งการเริ่มต้นด้วยการแบ่งปันวัตถุสิ่งของภายนอก จะช่วยสร้างนิสัยให้บุคลากรในหน่วยงานมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการให้และรับ (Give and Take) เพราะนอกเหนือจากการแบ่งปันเรื่องของความรู้ ประสบการณ์อันเป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) แล้ว การแบ่งปันเอกสารต่างๆ ที่ใช้ในการทำงาน ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้วงจรของความรู้มีการขับเคลื่อน โดยเป็นการแบ่งปันความรู้ที่เป็นความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ด้วย (อรศิริ เกตุศรีพงษ์. 2550 : 43-44)

2. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ติงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). 2540 : 25) พระพุทธเจ้าทรงเน้นว่าต้องเป็นถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน ที่ประกอบด้วย สัจจะ คือความจริงใจและต้องเกิดประโยชน์แก่ผู้เจรจาด้วย (พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). 2525 : 395) เช่น การแบ่งปันคำพูดดีๆ คำพูดที่ไพเราะ พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดให้กำลังใจกัน ซึ่ง “ปิยวาจา” มีความสำคัญมากต่อการจัดการความรู้ในองค์กร เพราะการจะนำเครื่องมือต่างๆ มาใช้ใน

กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อที่จะดึงความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) ออกมา แลกเปลี่ยนกันนั้น ต้องใช้ลักษณะของการ “พูดแลกเปลี่ยนกัน” เป็นหลัก (อรศิริ เกตุศรีพงษ์. 2550 : 43-44)

3. อุตถจริยา ทำประโยชน์แก่กัน คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกาย และชวนชวาย ช่วยเหลือกิจการต่างๆ บำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหา และช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). 2540 : 25) พระพุทธเจ้าเน้นที่โลกุตถจริยา คือการทำคุณประโยชน์ให้แก่บุคคลในวงกว้าง ไม่จำกัดเฉพาะตนเองและญาติผู้ใกล้ชิด (พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). 2525 : 395) เช่น การแบ่งปันความรู้ การให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ที่เป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) เป็นสิ่งที่ทำได้ยากกว่าการแบ่งปันความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ดังนั้น หากองค์กรใดสามารถปลูกฝังให้บุคลากรในองค์กรมี “อุตถจริยา” แล้ว ก็ไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไปที่จะทำให้คนในองค์กรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน เพราะเมื่อเพื่อนร่วมงานขาดความรู้ในเรื่องใด หรือต้องการแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องใด ผู้ที่มีความรู้ก็จะแบ่งปันให้โดยไม่หวงความรู้ หรือถ้าไม่ได้ขาดความรู้แต่ขาดกำลังคนเพื่อนคนอื่นๆ ก็ยินดีที่จะเข้าไปช่วยให้งานสำเร็จ หรืออาจเรียกได้ว่า ทำให้พนักงานในองค์กรเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกัน (อรศิริ เกตุศรีพงษ์. 2550 : 43-44)

4. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). 2540 : 25) ความเป็นผู้มีตนเสมอนี้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นไว้เป็นมิตรไมตรีที่ดีต่อกันได้เป็นอย่างดี (พระภควานวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล). 2542 : 83) โดยเป็นผู้มีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย เป็นผู้มีความสม่ำเสมอจริงใจต่อกัน ความเสมอต้นเสมอปลายจะช่วยให้เกิดความรู้สึกลอดดภัย ไม่ระแวงกัน และเป็นการสร้างความไว้วางใจกัน เชื่อใจกัน (Trust) เพราะถ้าคนในองค์กรไม่มีความไว้วางใจกันหรือไม่เชื่อใจกัน พนักงานก็จะไม่อยากรนำความรู้ประสบการณ์ เทคนิคในการทำงานต่างๆ มาแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ดังนั้น จึงถือได้ว่า “สมานัตตตา” เป็นแรงกระตุ้นในระยะยาวที่จะผลักดันให้คนในองค์กรเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (อรศิริ เกตุศรีพงษ์. 2550 : 43-44)

สรุป

การสร้างความร่วมมือเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมด้วยหลักพุทธธรรม ต้องประกอบด้วย การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การพูดจาไพเราะ การบำเพ็ญประโยชน์ การทำตัวให้เป็นเกลอ หรือเป็นเพื่อนมากกว่าที่จะเป็นนาย หรือเรียกว่าความงดงามในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้เกิดความร่วมมือกันได้ในทุกพื้นที่ เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือของคนในสังคมในเบื้องต้น ที่มีหลักการต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปันช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ การให้ทานให้เพื่อขจัดกิเลส การทำทานโดยให้สังคหวัตถุนี้ ในแง่ปฏิบัติ หมายถึง การเฉลี่ยหรือแบ่งให้จากส่วนที่คนมีอยู่ มิใช่ให้มากมายจนไม่เหลือ หรือให้จนผู้รับร่ำรวย จุดประสงค์เน้นที่การแสดงอัธยาศัยไมตรีมากกว่าความมากหรือน้อยของวัตถุที่ให้ เพราะฉะนั้น คนยากจนหรือคนที่มีวัตถุสิ่งของเล็กน้อยก็สามารถแบ่งปันให้ทานผู้อื่นได้ตามอัธยาศัยของตน ข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมภไม่เห็นแก่ตัว

2. การพูดจาไพเราะ การพูดคำสุภาพ อ่อนหวาน เพื่อให้เกิดความสมานสามัคคี ปิยวาจาทำได้ง่าย เพราะวาจานั้นมีในตัวเรา เพียงเรามีสติ มีเมตตาในใจก็สามารถพูดออกมาได้ คำพูดมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ (1) คำพูดที่พูดออกไปแล้วคนฟังเกลียด เช่น คำหยาบ คำด่า คำประชด คำกระทบกระทั่ง คำแตกดัน คำสบถ เป็นต้น คำพูดเหล่านี้เรียกว่า "อัปปิยวาจา" (2) คำพูดที่พูดออกไปแล้วทำให้คนฟังรัก เช่น คำอ่อนหวาน คำชมเชยจากใจจริง คำพูดที่ชวนให้เกิดความสมัครสมานไมตรี

3. การบำเพ็ญประโยชน์ ช่วยเหลือกันและกันในวงแคบ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในวงกว้าง หลักธรรมข้อนี้มุ่งสอนให้คนพัฒนาตน 2 ด้าน คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ และทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ การทำตนให้เป็นประโยชน์ หมายถึง ทำตนให้มีคุณค่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่

4. การทำตัวให้เป็นเกลอ การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย หมายถึง การวางตนได้เหมาะสมความหมาย 2 ประการ คือ (1) วางตนได้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม ตนอยู่ในฐานะอะไรก็วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่เป็นอยู่ และทำได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย (2) ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอาไรต์เอาเปรียบผู้อื่นเสมอในสุขและทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ปัญหา และร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคม คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยมและไว้วางใจให้แก่คนในสังคมด้วย

บรรณานุกรม

- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2525). พุทธศาสนากับคนรุ่นใหม่และสังคมไทยในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2550). ธรรมนุญชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ 82, กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวาย จำกัด.
- พระภิกษุวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล). (2542). ตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : เอช ที พี เพรส.
- อรศิริ เกตุศรีพงษ์. (2550). “สังคหวัตถุ 4 : วัฒนธรรมองค์การที่เอื้อต่อการจัดการความรู้”. Productivity World. 12 (68).
- สังคหวัตถุ 4 พบในพระไตรปิฎก เล่มที่ 15 พระสุตตันตปิฎก ที.ปา. (ไทย), 11/140/167, อง. จตุกก. (ไทย), 21/32/50-51, ที.ปา. (ไทย), 11/273/218.
- Axelrod, Robert, “On Six Advances in Cooperation Theory” *Analyse & Kritik*, 22 July 2000.
- Graham, J. & Wright, J. A., “What does interprofessional collaboration mean to professionals working with pupils physical disabilities?” *British Journal of special Education*, 1999.
- Holsti, K.J., *International Politics A Framework Analysis*, 7th ed. New Jersey: Prentice Hall, 1995.
- Linden, R., “ Learning to manage horizontally: The promise and challenge of collaboration”, *Public Management*, 2003.
- Robbins, H., Finley, M, *Why change doesn't work*. 2th ed. London: Orient Business, 1998.
- Tomson, A.M. and Perry, J.L., “Collaboration processes: Inside the black box (Special issue)”, *Public Administrative Review*, 2006.
- United Nation Office on Drugs and Crime (UNODC), *Handbook on the Crime Prevention Guidelines Making them work*, New York: United Nations Office at Vienna, 2010.
- Wood, Donna J. and Barbara Gray, “Towards a Comprehensive Theory of Collaboration”, *Journal of Applied Behavioral Science*, 1991.